

KRYTERIA OGÓLNE dla klasy VI

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej	- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu - wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach	- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach epickich - analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy różnorodnych tekstów literackich - analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych - rozpoznaje literackie gry z konwencją - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych - stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów - dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich - w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny - kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury
	- zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wymienia realistyczne i fantastyczne elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - omawia realistyczne i fantastyczne elementy świata przedstawionego - zna pojęcia: <i>literatura fantastyczna</i> <i>nonaukowa</i> i <i>fantasy</i>	- odróżnia <i>fikcję</i> filmową od rzeczywistości - wyjaśnia znaczenie elementów realistycznych w epice - wypowiada się na temat fantastyki w utworach fantastycznych i <i>fantasy</i>	- określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej - określa funkcję elementów fantastycznych w utworach współczesnych - wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego utworu fantastycznego i <i>fantasy</i>	
	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, powieść detektywistyczną, historyczną, obyczajową, podróżniczą, przygodową, sensacyjną, <i>fantasy</i>	wskazuje cechy gatunkowe baśni, legendy, bajki, hymnu, przypowieści, mitu, opowiadania, noweli, powieści detektywistycznej, historycznej, obyczajowej, podróżniczej, przygodowej, sensacyjnej, <i>fantasy</i>	- wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich - omawia różnice między różnymi odmianami gatunkowymi powieści i opowiadania	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych i odmianach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia: <i>epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, żywienie, apostrofa, anafora, pytanie retoryczne, powtórzenie</i> i wyszukuje niektóre z wymienionych środków w tekście literackim	rozpoznaje w tekście niektóre <i>epitety, porównania, przenośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, żywienia, apostrofy, anafory, pytania retoryczne, powtórzenia</i> i próbuje określić ich funkcję	wskazuje w tekście literackim <i>epitety, porównania, przenośnie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienia, zgrubienia, uosobienia, żywienia, apostrofy, anafory, pytania retoryczne, powtórzenia</i> i z pomocą nauczyciela określa ich funkcję	objaśnia funkcje środków stylistycznych w czytanych utworach literackich	- wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - w wypowiedziach stara się posługiwać terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich - prezentuje szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury - dokonuje twórczego odczytania tekstów przez opracowanie adaptacji teatralnych, filmowych czy radiowych
	- wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę utworu - wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu	- nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu - wyjaśnia funkcję tytułu i punktu kulminacyjnego	- dostrzega funkcję podtytułu, motta, puenty jako elementu konstrukcyjnego utworu - przedstawia prosty schemat rozwoju akcji	- analizuje wpływ tytułu, podtytułu, motta, puenty na interpretację tekstu - omawia konstrukcję utworu literackiego	
	rozpoznaje wers, strofę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i>	- odróżnia wiersz rymowy od wiersza bez rymów - wskazuje rymy - rozpoznaje wiersz ciągły i stroficzny	- określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź - zna pojęcia <i>rymy męskie</i> i <i>żeńskie</i> oraz <i>rymy dokładne</i> i <i>niedokładne</i> - nazywa rodzaj wiersza	- używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz rymowy, bezrymowy, biały, ciągły, stroficzny</i> oraz <i>rymy</i> i <i>rytm</i> podczas analizy wiersza - omawia układ rymów w wierszu	
	wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność	omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć <i>fabuła, wątek</i> i <i>akcja</i>	- analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym - rozpoznaje retrospekcję	- stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń - określa funkcję retrospekcji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- zna pojęcia: <i>dialog, monolog</i> - wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu	- objaśnia znaczenia pojęć: <i>dialog, monolog</i> - odróżnia dialog od monologu	- porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora - wskazuje w tekście dialogi i monologi	- omawia sposób zapisu dialogu w tekście - określa funkcję monologu	
	zna pojęcia: <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i>	omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego	- określa motywy działania bohatera - określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu - określa podmiot liryczny	charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach	
	- zna pojęcia: <i>narracja pierwszoosobowa i narracja trzecioosobowa</i> - odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego	określa różne typy narracji w tekście	objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście	wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu	
	wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego, epizodycznego	- określa cechy bohaterów różnych typów - objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny	prezentuje swój pogląd na temat bohaterów	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów	
	określa tematykę utworu	omawia tematykę utworu	określa problematykę utworu	omawia problematykę utworu	
	zna pojęcia: <i>wątek główny, wątek poboczny</i>	objaśnia pojęcia: <i>wątek główny, wątek poboczny</i>	- wskazuje wątek główny i wątki poboczne - używa funkcjonalnie pojęć: <i>wątek główny, wątek poboczny</i>	wskazuje i nazywa różne wątki w utworze	

Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	•• nazywa swoje reakcje czytelnice	•• opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich	•• opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	•• opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	
	•• odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym •• przedstawia dosłowną treść przypowieści	•• rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach •• rozpoznaje elementy ukrytej treści przypowieści	•• odczytuje przenośne sensy prostych utworów •• przedstawia ukrytą treść przypowieści	•• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń tekstów kultury •• objaśnia sens przypowieści	
	•• wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych	•• określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych	•• zestawia sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami	•• komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków	
	•• wypowiada się na temat utworu i jego znaczeń	•• przedstawia własne rozumienie utworu	•• uzasadnia swoje rozumienie utworu	•• funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu	
	•• podejmuje próbę interpretacji tekstów kultury	•• wykorzystuje w interpretacji tekstów kultury własne doświadczenia	•• wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich	•• wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury i różnorodne konteksty	
	•• wypowiada się na temat postaci literackiej, nazywa pozytywne i negatywne cechy bohatera	•• wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń	•• ocenia bohatera literackiego •• komentuje sytuację	•• posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości (np. <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i>) w odniesieniu do treści omawianych utworów	• rozróżnia pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich	• nazywa wartości ukazane w utworze • ustala hierarchię wartości bohatera	• odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury • używa nazw wartości w rozmowie o utworze i motywach działania bohaterów	
	• rozpoznaje tekst literacki • rozpoznaje tekst informacyjny i reklamowy	• rozpoznaje tekst informacyjny, publicystyczny i reklamowy • wymienia cechy artykułu prasowego	• odróżnia tekst literacki od informacyjnego • odróżnia tekst prasowy od literackiego • wskazuje cechy tekstu reklamowego	• określa funkcje tekstu literackiego, informacyjnego, prasowego, reklamowego	
	• wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost	• odczytuje informacje wyrażone wprost	• dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio	• odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	
	• określa temat tekstu • używa pojęcia <i>morał</i> w odniesieniu do bajki	• wyciąga wnioski z tekstu • wskazuje morał bajek	• określa główną myśl tekstu • odczytuje morał bajek	• analizuje i interpretuje główną myśl tekstu • formułuje samodzielnie przesłanie i morał utworu	
	• objaśnia pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i>	• wyodrębnia w tekście części kompozycyjne i dostrzega relację między nimi	• określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia, akapitu	• omawia relacje między poszczególnymi częściami wypowiedzi	
	• wydobywa z tekstu wskazane informacje	• porządkuje informacje z tekstu	• odróżnia informacje ważne od drugorzędnych	• hierarchizuje informacje	
	• wskazuje określenia opisujące i oceniające	• wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów	• odróżnia informacje o faktach od opinii	• objaśnia subiektywny charakter opinii	

Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje czytany utwór jako komiks	wskazuje charakterystyczne cechy komiksu	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru i interpretacji	- charakteryzuje komiks jako swoisty tekst kultury - porównuje komiks z tekstem literackim	
	- odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego - odróżnia film od programu informacyjnego	- rozpoznaje różne teksty kultury - wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru	nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych	
	- posługuje się terminami: <i>gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostium, rekwizyty, muzyka</i> w kontekście widowiska teatralnego - posługuje się pojęciami związanymi z filmem i widowiskiem telewizyjnym: <i>scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka</i>	- posługuje się terminami związanymi z teatrem - zna pojęcie <i>znaki teatru</i> - wie, jak zbudowany jest scenariusz teatralny i filmowy - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe - zna pojęcie <i>film kultowy</i>	- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje wybranych znaków teatralnych - posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe - wyjaśnia pojęcie <i>film kultowy</i>	- rozpoznaje środki wyrazu teatralnego i określa ich funkcje - określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego - określa wybrane cechy gatunkowe filmu	
	zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i>	objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych i teatralnych	wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją filmową	wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową	
	wypowiada się na temat treści tekstów kultury	porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia	komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia	odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- dokonyuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja) - bierze udział w scenkach teatralnych przygotowanych na podstawie tekstów literackich	- dokonyuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks) - bierze udział w przygotowaniu scenek teatralnych na podstawie tekstów literackich	- dokonyuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat, kolaż) - odgrywa znaczące role w scenkach teatralnych przygotowanych na podstawie tekstów literackich	- dokonyuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką) - przygotowuje teatralne realizacje scenek na podstawie tekstów literackich	
	z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	świadomie odbiera filmy, koncerty, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	wykorzystuje wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, koncerty, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	aktywnie odbiera i interpretuje filmy, koncerty, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych	
II. Kształcenie językowe	rozpoznaje w wypowiedziach części mowy: rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki, liczebniki, zaimki, przymimki, spójniki	rozpoznaje w tekście wykrzykniki i partykuły	wskazuje różnice między różnymi częściami mowy	określa funkcje różnych części mowy w tekście	świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy • rozpoznaje bezokolicznik i formy osobowe czasownika	• nazywa nieodmienne części mowy • dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi • rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane • rozpoznaje nieosobowe formy czasownika	• odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych • rozumie funkcję nieosobowych form czasownika • rozpoznaje konstrukcje z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach • funkcjonalnie używa konstrukcji z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	• swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzi i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych • funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu • swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji • przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii • przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej • świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi • samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treścią przewidzianą podstawą programową i programem nauczania
	• rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, osoby, czasu, rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, czasownika, przymiotnika i liczebnika	• rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego zaimka	• oddziela temat fleksyjny od końcówki	• określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennej części mowy w wypowiedzeniu	
	• wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	• przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie	• poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	• używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	
	• stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennej	• przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennej, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	• stosuje poprawne typowe formy gramatyczne wyrazów odmiennej	• stosuje poprawne trudne i nietypowe formy gramatyczne wyrazów odmiennej	

Sprawności	wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach • stopniuje przymiotniki i przysłówki	• rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata • poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki	• uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości • używa stopnia wyższego i najwyższego przymiotników i przysłówków	• używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	
	• zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>	• rozpoznaje w zdaniu podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik	• określa funkcje składniowe wyrazów w zdaniu	• wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	
	• rozpoznaje wyrazy poza zdaniem: wykrzyknik i partykułę	• rozumie znaczenie wyrazów poza zdaniem: wykrzyknika i partykuły	• poprawnie stosuje w wypowiedziach wyrazy poza zdaniem: wykrzyknik i partykułę	• określa funkcję wyrazów poza zdaniem	
	• wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych • nazywa niektóre typy związków wyrazowych	• objaśnia pojęcia <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> • wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów	• używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> • odróżnia różne typy związków wyrazowych	• używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań	
	• rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	• używa celowo wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących	• używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzi ze względu na cel wypowiedzi	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- odróżnia zdanie pojedyncze i złożone - rozpoznaje równoważnik zdania	rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i równoważnik zdania	- określa typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie - poprawnie stosuje równoważnik zdania	- określa funkcję zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych różnego typu - stosuje w praktyce językowej różne typy wypowiedzi, dostosowuje je do celu wypowiedzi	
	przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie	przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie	rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych	wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka	
	- wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny - używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej	poprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny	
	rozumie dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych	rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi	
	zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu	używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	

Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	•• rozpoznaje wyrazy wartościujące	•• odróżnia słownictwo neutralne i wartościujące	•• stosuje ze świadomością celu słownictwo neutralne i wartościujące	•• wyjaśnia funkcję słownictwa neutralnego i wartościującego w tekście	
	•• świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje	•• stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi	•• posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi	•• podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	
	•• używa ze zrozumieniem pojęć <i>synonim</i> , <i>wyraz bliskoznaczny</i> , <i>antonim</i> , <i>wyraz przeciwstawny</i>	•• wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami •• tworzy antonimy podanych wyrazów	•• świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami •• stosuje w wypowiedziach antonimy	•• funkcjonalnie stosuje synonimy i antonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi	
	•• w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością	•• wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu	•• używa spójników i zaimków oraz różnorodnych konstrukcji składniowych w celu zespolenia tekstu	•• stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu	
	•• rozumie, że tekst jest komunikatem	•• rozróżnia typy komunikatów: informacyjny, literacki, ikoniczny, reklamowy	•• wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków	•• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów	
	•• zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca</i> wypowiedzi, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	•• identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach, mitach, legendach	•• identyfikuje i opisuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej	•• funkcjonalnie posługuje się terminami <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i> podczas interpretacji tekstów kultury	
	•• określa sytuację komunikacyjną	•• rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi	•• dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej	•• posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji stosownie do sytuacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki - stosuje niewerbalne środki komunikacji	rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała	rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji	nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej	
	- zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba, akcent</i> - stosuje intonację zdaniową	- objaśnia różnicę między głoską a literą - zna reguły akcentowania w języku polskim - stosuje intonację dostosowaną do celu wypowiedzi	- określa funkcje głosek, liter, sylab - poprawnie stosuje zasady akcentowania - różnicuje intonację ze względu na cel wypowiedzi	- wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów - poprawnie akcentuje słowa stanowiące wyjątki od podstawowych reguł akcentowania w języku polskim	
	zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady	stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych	przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji	przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych	

Sprawności	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- zna zasady pisowni: - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z różnymi częściami mowy - wielką i małą literą - przyimków i wyrażen przyimkowych - cząstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście - q i ę oraz -em, -en i -om, -on - zakończeń -i, -ii, -ji - przedrostków i przyrostków	- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z różnymi częściami mowy - wielką i małą literą - przyimków i wyrażen przyimkowych - cząstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście - q i ę oraz -em, -en i -om, -on - zakończeń -i, -ii, -ji - przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortogramów	- stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z różnymi częściami mowy - wielką i małą literą - przyimków i wyrażen przyimkowych - cząstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście - q i ę oraz -em, -en i -om, -on - zakończeń -i, -ii, -ji - przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortogramów	- stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: - rz, ż, ó, u, h, ch, - nie z różnymi częściami mowy - wielką i małą literą - przyimków i wyrażen przyimkowych - cząstek -bym, -byś, -by, -byśmy, -byście - q i ę oraz -em, -en i -om, -on - zakończeń -i, -ii, -ji - przedrostków i przyrostków w podanym zestawie ortogramów	
	zna wybrane zasady dotyczące oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	- zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem - stosuje cudzysłów i dwukropek	- stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzi - stosuje nawiasy - zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych	- stosuje w większości wypowiedzi poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym - stosuje średnik	- stosuje we wszystkich wypowiedziach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym - stosuje poznane znaki interpunkcyjne w sposób celowy, ze świadomością ich funkcji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
III. Tworzenie wypowiedzi	• udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania • słucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie	• krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością • włącza się do rozmowy w kulturalny sposób	• wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury • reaguje na wypowiedzi innych rozmówców	• świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi • prezentuje własne stanowisko w rozmowie	• pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi • swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych • operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych • w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi • zapisuje teksty w sposób przejrzysty z dbałością o stronę graficzną i kompozycję podkreśloną użyciem akapitów • podejmuje działalność literacką i kulturalną • tworzy prezentacje multimedialne • redaguje twórcze, oryginalne teksty o charakterze reklamowym • wzorcowo recytuje teksty poetyckie i prozatorskie
	• rozpoznaje argumenty w wypowiedzi	• posługuje się argumentami w rozmowie	• rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz do emocji	• używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska	
	• tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi • zna pojęcie <i>akapitu</i> i zasady budowania akapitów	• rozumie funkcję akapitów w kompozycji w wypowiedzi • stosuje akapity	• tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym • stosuje akapity, dostosowując je do założonej kompozycji wypowiedzi	• tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi • rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi	
	• wyszukuje w tekście informacje	• ocenia przydatność uzyskanych informacji	• dokonuje selekcji informacji	• wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji	
	• rozpoznaje tekst o charakterze perswazyjnym	• rozpoznaje podstawowe środki perswazji	• wskazuje i nazywa podstawowe środki perswazji	• określa funkcję środków perswazji w tekstach reklamowych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis obrazu, list oficjalny, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystyka, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia	• tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis obrazu, list oficjalny, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystyka, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia	• tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przeżyć wewnętrznych, opis obrazu, list oficjalny, sprawozdanie, tekst o charakterze argumentacyjnym, charakterystyka, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia	• tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe	
	• recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy	• artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu	• recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją, napięciem emocjonalnym i następstwem pauz	• głosowo interpretuje tekst	
	• sporządza odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi • sporządza z pomocą nauczyciela plan swojej wypowiedzi	• sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi • tworzy plan twórczy prostej wypowiedzi	• stosuje jednolitą formę wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego • sporządza bogaty treściowo twórczy plan wypowiedzi	• dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego	
	• redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach	• tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu oraz notatkę graficzną	• rozplanowuje kompozycję układu treści i formy w notatce	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek	
	• opowiada o treści przeczytanych utworów	• omawia problematykę przeczytanych utworów	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów	• opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• wie, że współczesne komunikaty w formie elektronicznej (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	• używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej	• zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS	• zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej	
	• tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu	• tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów • komponuje początek i zakończenie na podstawie tekstu	• tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu lub ilustracji	• tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów lub ilustracją	
	• podejmuje próby redagowania scenariusza	• pisze scenariusz filmowy, korzystając z pomocy nauczyciela	• samodzielnie pisze scenariusz filmowy, na podstawie fragmentów lektury	• pisze scenariusz filmowy na podstawie własnych pomysłów	
	• odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach	• stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych	• funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych	• funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach	
IV. Samokształcenie	• czyta cicho ze zrozumieniem • czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne	• czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	• czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	• czytając głośno, przekazuje intencję tekstu	• wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji • opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików • wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego
	• zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł	• porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje	• zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu	• opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji	
	• korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe)	• wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji	• selekcionuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych	• gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji	

Sprawności	wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	korzysta z zasobów szkolnej biblioteki	zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych	korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i>	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji	- zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) - przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów internetu - opisuje źródła internetowe - bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego - bierze udział w życiu kulturalnym regionu
	- korzysta ze słownika ortograficznego - potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii i słowniku poprawnej polszczyzny	- zna budowę słownika ortograficznego i słownika poprawnej polszczyzny - wyszukuje hasła w encyklopedii	- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych i słownika poprawnej polszczyzny - korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	- określa funkcje słowników - określa typy definicji słownikowych i ich swoistość - korzysta ze słowników <i>on-line</i>	
	podjęmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z internetu	ocenia przydatność uzyskanych informacji	konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych	krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł	
	pod kierunkiem nauczyciela poznaje kulturę regionu	wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem	wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu	aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu	
	- korzysta z internetu w celach edukacyjnych - kształci umiejętności tworzenia prezentacji multimedialnej	rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów internetu	zna wybrane zasady netykiety i przestrzega ich	postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.